

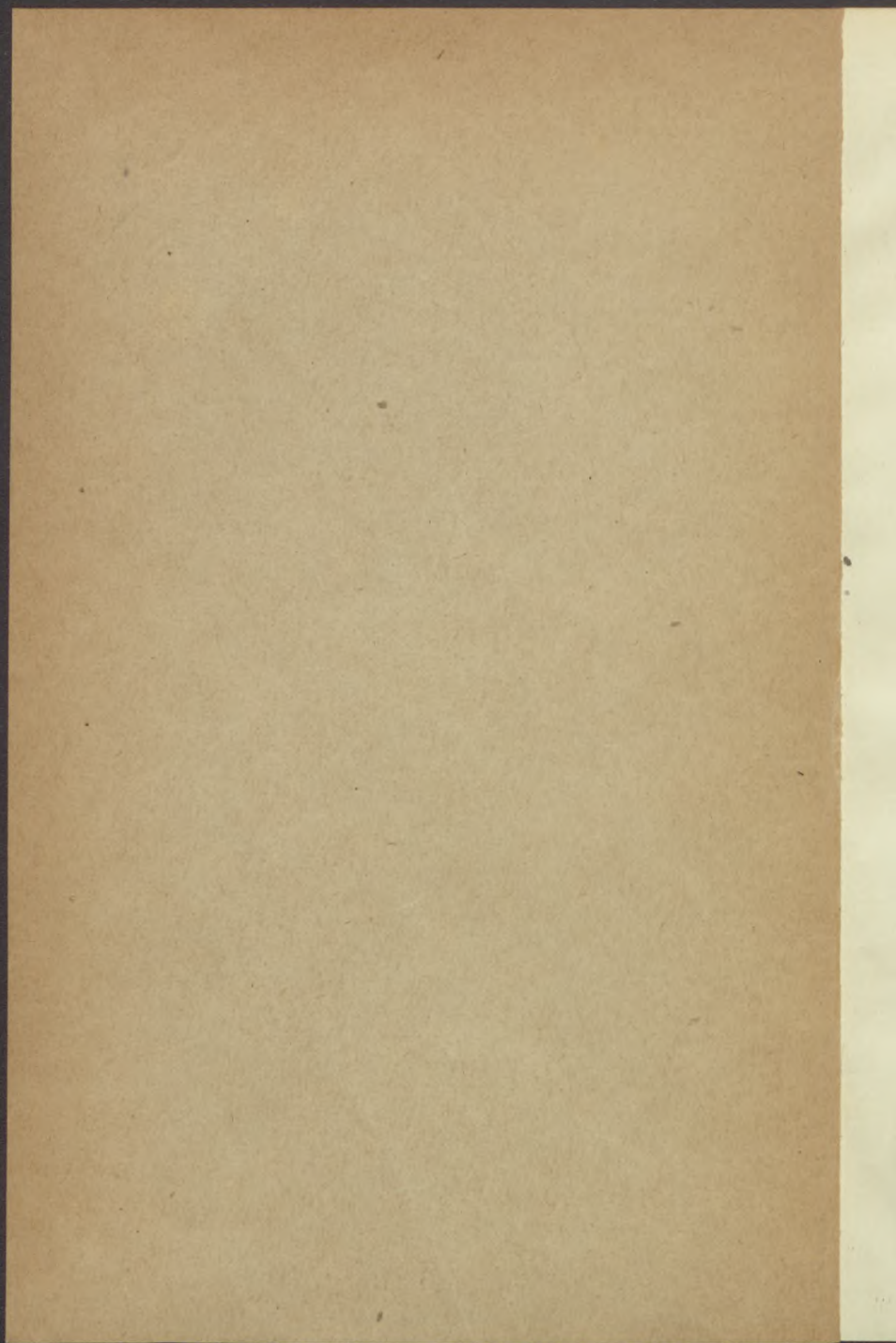
M
134.524 SZK

KEREKRDŐ NADÁNYI ZOLTÁN VERSEI

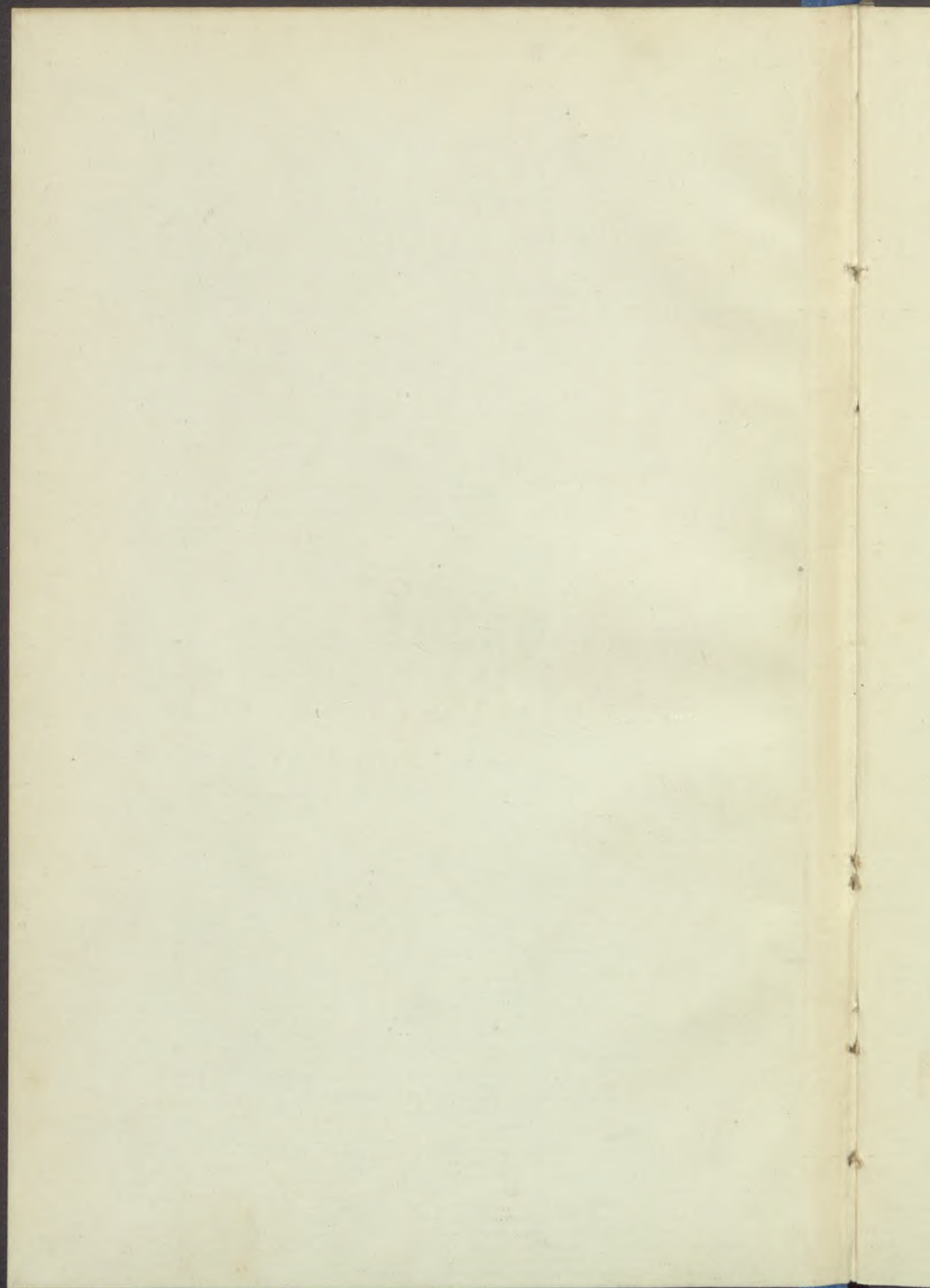
A SZIGLIGETI TÁRSASÁG
KIADÁSA NAGYVÁRAD 1917

I
05202

05202

Kerekerdő

Nadányi Zoltán

KEREKERDŐ

8

A SZIGLIGETI TÁRSASÁG KIADÁSA
Nagyvárad, 1917

M 134.524

ORSZÁGOS SZÉCHÉNYI KÖNYVTÁR
1968/R I. táblár

A címlap Mikes Ödön rajza

MARYANN, tied minden
versem. Heves hullámverésben
hajladoztam a furcsa kagylók-
ért, amiket lábad elé szórok.
Játsszál velük és hallgasd a
zümmögésüket. Szeresd őket.
Nekem már nem kellene. Most
beljebb megyek, még beljebb,
új kagylókért, mielőtt rámső-
tédik. Mit gondolsz rólam,
Maryann?

05202

FOVÁROSI KÖNYVTÁR
8. SZ. FIOKJA
BUDAPEST

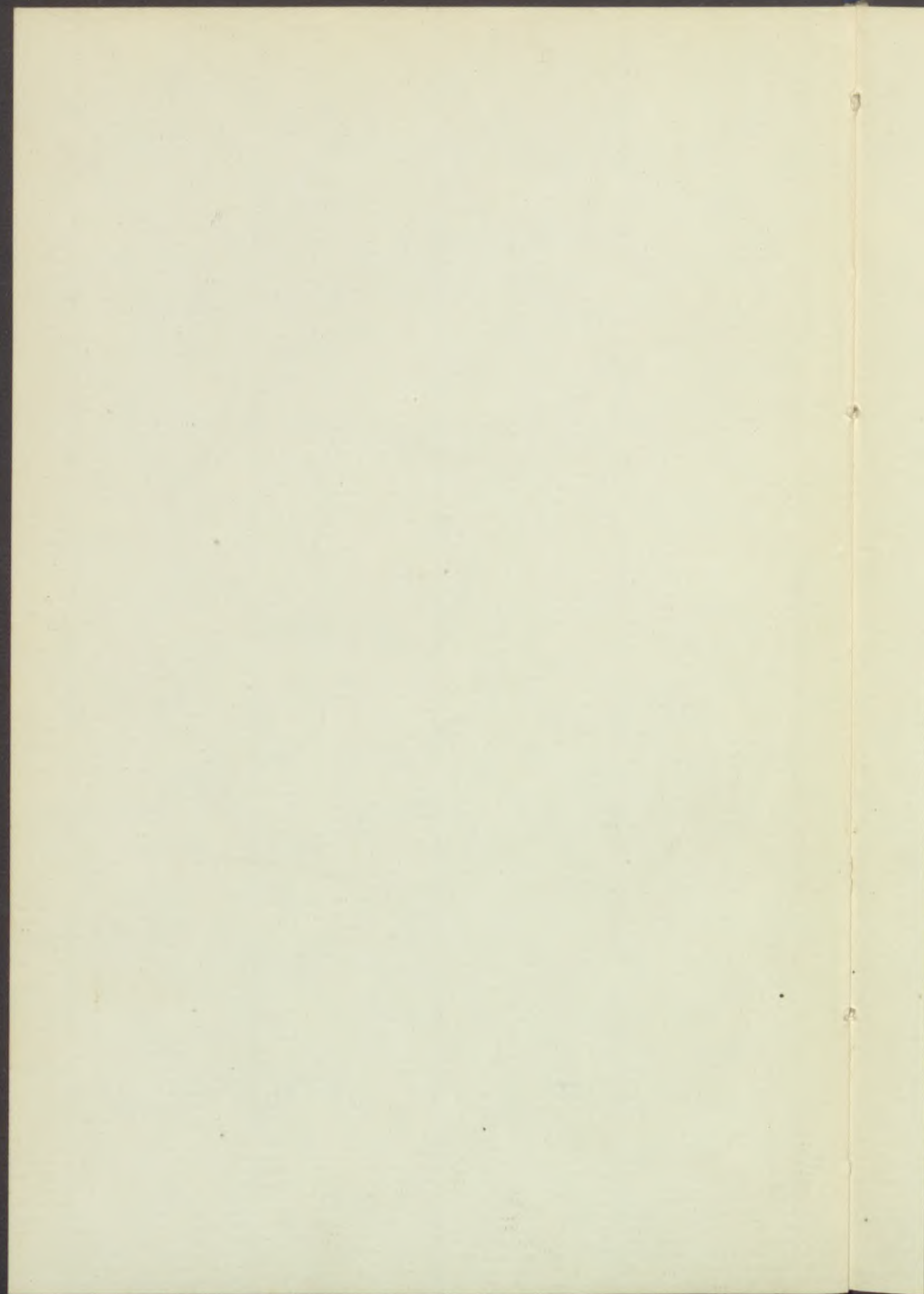
Bumm! bumm!

Megverem a nagydobot,
ahogy még sose ropogott,
bumm! bumm!
csődüljön a nép!
csodát lát, aki a sátorba lép!
bumm! bumm!
megéri, hogy sarkad letapossák!
világraszóló látványosság!

Itt látható a csodapiktor,
ki vérrel festi vízióban
mit nem találtak csízióban!
Itt látható a nagy Boa Constrictor
és gyűrűi közt az áldozata!
A rettentő akrobata,
aki önszivét tépi széjjel!
A fakir, aki szenved kéjjel,
szegeken jár s a parazsat eszi!
száz tallér annak, aki megteszi!
A bohóc, akit elgáncsol a gát
s egy hatosért kitéri a nyakát!
Nagy felvonulás, zene és mi más!
és semmi csalás!
bumm!
Semmi csalás!

Bumm! bumm!
csődüljön a nép!
csodát lát, aki a sátorba lép!
Tessék! az ajtó nyitva, tárva!
Ma utoljára!
bumm!
Ma utoljára!

A BORZASZTÓ FEHÉRSÉG

A percek

Tik-tak.
Mászik a mutató,
közömbös, untató
zaj.
Üldögélsz egyedül,
kulcslyukon berepül
fürgé raj:
a percek.

Szárnyuk, a picike
perceg,
mint puha tollpihe
leben,
halálnál hűvösebben.
Mind vas-szin fekete
és perc az élete,
perc,
sóhajtani se mersz.
Kicsik,
de mind rádszabadul
s a véredből vadul
iszik,
életedet viszik!

Jaj,
rajzik a raj
és verdes és harap,
jaj,
csak jönne sugarat
szórva
egy óriás, dalos,
zengő, diadalos
óra!
Robbanna vén kapu
otromba lakatu
szárnya,
bomlik és éjbe vész
rossz percek gyülevész
árnya,
véredtől kapatos
vámpirok csapatos
árnya!
Mint csodacsengő
csendül a mentő
óra,
felugrasz a zengő
riadóra!

Jaj,
mászik a mutató,
közömbös, untató
zaj,
belebben fürge raj:
a percek.

Szárnyuk, a picike
perceg,
mint puha tollpihe
lebben,
halálnál hűvösebben.
Sápadtság vereget,
elfogy a meleged
jajjaj, már eleget
szíttak,
cseppig kiíttak

Tik-tak.

A borzasztó fehérség

Szép a szűzlányok habfehér köténye,
asszonyod vállán a patyolating,
szép a kendőcske, mely utánad int,
mig elfedi a vonat füst-sörénye.

Fehér papírlap boldog, tiszta fénye,
amelyre véreddel kensz karmazsint
s a hó is szép, ha reggel rádkacsint
s az első orgonák fehér sövénye.

De rettentő, ha éjjel még a réten
és hirtelen szived riadva döng:
fehér folt villog messze a sötétben.

Jön-e, vagy áll? Kisértet? vagy fatönk?
vagy ingben egy halott? Véred verését
állítja el a borzasztó fehérség.

Anyád negyvenéves asszony

Anyád negyvenéves asszony
s titkolja, rejti, hogy hervadsz miatta,
titkolja, rejti, hogy a titkot sejt,
hogy nyelveden a tiltott csók zamatja,
hogy perzsel a blúz és fullaszt a fátyol,
hogy kéjnek, kinnak kútfejére vágyol
s a vágyadnak joga van, oka van.
Fehérben járat és titkolja, rejti,
bár szemét néha csípődön felejt,
hogy gyönyörű vagy és boldogtalan.

Valaha ő is mint a leopárd
ugy siklott a párjához, vonagolva
s most túri, hogy sorjában eldobáld
az éveket, mint hajtúket, a porba.
Most hervadozol a függöny megett
s gondolkozol: ha vajjon minden ablak
ily szomorú? és meg-megfenyeget
a falióra s zakatolva zaklat:
titok! titok! Fejed lelankad sajgón —
és rámismersz, ha csengő szól az ajtón!

Én ismerem játékból-simulásod,
én jól tudom, hogy forró vagy és vásott,
ne volnék báb, kit fantomok cibálnak,
ne volnék foglya sok titkos fonálnak,

ne volnék gyöngé, ki mindent elejt,
ki mindig készül és felejt, felejt:
ölben vittelek volna el azóta
valamely távol pusztai bozótba
és hemperegnél ott kitakart vállal
a csókos fényben, illatos tanyán
s a csuklód néha megszorítanám:
ne hagyj el, mert megöllek, kinhalálal!

Most félve nyitom ajtaját a háznak
most kinzókamránk a leányszobád,
nagynéha szólunk s hallgatunk tovább
borzongva, mint akik halálra fáztak.
A nyelvünk béna, szájunk vértelen,
a csókjainkban semmi értelem
s a torz mosolygás rákövül a számra,
mig pihegünk aléltnan, óraszámra,
félrefordulva, kín és gond között

mint két vonat, ha összeütközött.

Rossz éjszaka

Ma minden rossz volt. Túlontúl sikongott
a cigánybanda, fabatkát se ért
a társaság. Soha ily fagyos éjt,
a szél sipolva járja át a csontot.

Szinte elnyűttem a csengettyű-gombot,
míg a házmester a kulcslyukhoz ért,
dörmögve hajlott le a hatosért,
amit elejtett és jóéjt se mondott.

Beléptem. Füstszag. Siri csend. Vetett ágy.
Szemszűrő villany. Elszítt cigaretták.
A hencseren hosszára hull a bundám.

S hogy a villanyhoz léptem, hogy eloltsam,
ugy rémlett, mintha bundástul aludnám
a hencseren, arcraborulva, holtan.

05202

Haláltánc

Ágbogas
gonosz fa,
benned nőtt
orozva,
benned él,
megbúvik,
ágait
himbálja
s szörnyeteg
indája
felfut a
fejbúbig.

Víziós
ábrákon,
csíziós
táblákon
láthattad
nem egyszer.
Jaj, ne nézz
tükörbe:
belecsapsz
üvöltve
s világgá
menekszel.

Ott mozog,
ott mozog,
ott áll az
átkozott
szögellő
könyökkel,
két térde
bicsaklik,
bordája
kicsuklik,
rémszeme
felöklel.

Tapintsd ki
gondosan:
helyén van
pontosan
sipcsont és
csigolya.
Békaújj,
kiölt szem,
féreg a
gyümölcsben,
élő test
szipolya.

Két keze,
két lába
leng-lóg a
világba.
Nincs füle,
se orra.

Ha vig vagy,
ha csöndes,
kacagsz, vagy
dühöngesz,
rémarca
egyforma.

Ágazó
halálfa
húsodba
plántálva
felnőtt és
rügyezett.
Billegő
buta báb,
otromba
porkoláb,
rettentő
szerkezet.

Víziós
ábrákon,
csíziós
táblákon
láthattad
nem egyszer.
Jaj, ne nézz
tükörbe:
belecsapsz
üvöltve
s világgá
menekszel.

Helyetted
ő fonja
ujjait
asszonyra,
koccintó
pohárra.
Öklével
verekszel
s táncra ha
kerekszel:
perdül a
bokája.

Ó itat,
ő etet,
felveszi
ingedet,
ágyadba
lefekszik,
ha ébredsz,
felneszel
s bármit is
tervezel:
csontkeze
cselekszik.

Nem jöhetsz,
nem mehetsz,
egy lépést
nem tehetsz,
csontváza
bokázik.

Billegve,
ballagva,
démoni
dallamra
jár a tánc
rogyásig.

Rajta a
bőrgúnya
de egy nap
megunja,
megreszket,
lerázza,
zörögve,
pörögve
elszalad
örökre
meztelen
csontváza.

A véres völgy

Egyszerre sziklás lett az út,
a szél is szembe fútt.

Megyek tovább. Ha jég szakad,
ha láva-zuhatag,
megyek tovább!

Fekete sik.
És minden ág nekemesik
és minden kő. Dühös gomoly
ütlegel, ostromol.
Dögkeselyük, csőrös vadak
a vesztemet lesik.

Pallóra lépek, leszakad,
indára lépek, visszavág
és megver a virág.

Megyek tovább. Köröskörül
a völgy véremtől pikkelyes
és véremtől piros-veres
a felhő, mely fent göndörül.

A fordulónál fennakadt
a szívem is egy ágbogon.

Most a Halál kezét fogom
zúgó vadkörtefa alatt.

Énekszó

Mennyi asszony, mennyi lány,
te árva vagy s halovány.

Mennyi szempár rádragyog,
egy se a te csillagod.

Mennyi selymes, síma száj,
nyílt sebed, mely égve fáj.

Mennyi villámló mosoly,
köztük fázva bujdosol.

Mennyi haj, dús, koronás,
ellebeg, mint látomás.

Mennyi kar s nem karol át,
kezük nem ad parolát.

Mennyi térd és mennyi váll,
mennyi forró mell zihál,

csak formáik látszanak,
mert bujósdit játszanak,

mennyi friss habsütemény,
kóstolóra sincs remény.

Mennyi hajló termetek,
mennyi illatfergeteg,

mennyi hullám, mennyi ív,
mennyi szalag, mennyi szív

s játszva jaj, ma mint tavaly
elcsapong e csudaraj.

Ne is nézd, te kivetett,
vakká sird a szemedet

és ha mégis fáj nagyon,
a szívedet verd agyon!

a szívedet verd agyon!

Maryann, fázom

Maryann, melegits fel.

Ugy fázom. A kezem jég.
Az uccán futva jöttem,
a tócsák mind befagytak.
Goromba, rossz szelekbe
ütköztem és becsurgott
keztyűmön a havasvíz.
És itt is túlhideg van,
hiába válna gőzzé
a levegő, hiába
olvadna szét a kályha:
én fázom, mert a hűtő
itt fészkel, itt sugárzik
bordám közt iszonyúan
és hurcolom magammal
miggyűlnek, halmozódnak
a jégtáblák fehéren,
halálra hűtve vérem.

Csak néha olvadoz le
a szélük és meleg csepp
csurran ki szemeimből:
ez is mindegyre ritkább
mert szikkad és szilárdul
a jég s kővé keményszik.

Maryann, melegits fel.

Cirógatnám az arcod,
dúskálnék a hajadban,
ölembe rántanálak
és karjaim bilincsét
vetném rád, mely karodra,
térdedre kapcsolódik
két forró vaskapoccsal,
s keményen összeprésel
egyetlen és kegyetlen
lélekzetállító, vad,
szerelmes öleléssel.
De félek: a kezem jég.

Maryann, melegits fel.

Te forró és pihent vagy,
vedd forró tenyeredbe
a tenyerem s eldermedt
ujjaimat ölelgesd
éltre ujjaiddal,
lehelj a körmeimre,
kezemfejére fujj rá,
mert én hiába fúvok:
az én lehelletem hó.

Csak egy órára fűtsed
kezemet a kezeddal,
csak egy órára kapcsold
ereid örökizzó
áramát ereimbe,

míg új parázsra kapva
felgyullad szemeimnek
villanyégője s rádsüt
bíborló ragyogással.

Csak egy óráig éjnek
és azután kihunyva,
kihűlve, behavazva
kallódom el a télben.
Nem, nem szabad! bocsásd el
a kezemet. Te borzongsz,
te elsápadsz. Eressz el,
megöl a hűvösségem.

Eressz el, nincs segítség.

Eressz el, ki a télbe!
a szélbe! az éjfélbe!
ödöngjek fogvacogva
a hóban, jégcsapok közt,
mik arcomat sebesre
karmolják s jéggöröngyös
járdára macskahullák
puffannak a tetőkről.
Eressz el, ez a sorsom.
Ödöngjek mint az őrült,
kiverten, míg utolsót
botolva, tárt karokkal
zuhanok át a nyárba.

Eressz el a halálba.

Hüllők a homokon

Egy szellőt várok és egy illatot,
mely a tündérlány jöttét bejelenti.
De nem jön szél és nem jön soha senki.
A partot járom és elborzadok,
mert hüllők fekszenek a homokon.

Gubbasztanak, mint felfújt hólyagok,
nagy, vizenyős szemüket kimeresztik.
Jaj, mit tegyek? karikáznék napestig
és labdáznék, de összeborzadok,
mert hüllők fekszenek a homokon.

Nézem a tengert. A bukó napot.
A szörnyeket kavicssal megdobálom,
mig elborít az este és az álom
és ébredek és összeborzadok,
mert hüllők fekszenek a homokon.

Teremtőm! adnál egy forgatagot,
mely őket a tengerbe visszaverje,
vagy engem elrepítne valamerre!
Csodára várok. Sirok. Borzadok.
S a hüllők fekszenek a homokon.

A rém

Ki van az
udvaron?
ki áll az
udvaron?

Látom a
falon át,
rémitő
ahogy áll.

Csend van az
udvaron,
este van,
félhomály.

Rémitő
ahogy áll,
borzalmas
jövevény.

Sötét és
hallgatag,
néma és
fekete.

Ha kérdik,
nem felel.
Ha küldik,
nem megy el.

Sose lép
sose jön,
megáll az
udvaron.

Sose jár,
sose jön,
megáll a
küszöbön.

Feketén,
hallgatag,
megáll az
ágy előtt.

Zár, lakat
hasztalan,
nesztelen
kulcsa van.

Udvaron,
pitvaron
ágy előtt
imbolyog.

Borzalmas
hatalom,
förtelmes
csontbarom.

A zseb

Te drága zseb, szeretlek, áldalak
mert puha szállást adsz a két kezemnek,
hol fölmelegszenek és megpihennek,
mint a kéménybe bűvő madarak.

Szegény kezek, forr bennük a harag:
szolgái ők a szájnak és a szemnek,
pedig utálják a munkát, a szennyet
és jobbnak, balnak, egy a vágya csak:

egy másik kéz, mely hozzájuk hasonló,
de lágyabb és finoman érezett,
selymektől selymes, rózsáskörmű, forró.

Hányszor szorít meg rossz, hideg kezét
a jobbkezem! Melegbe bujva, békén,
mily jó a balnak, a zseb menedékén!

Maryann

Parton feküdtem. Zsibbadt az inam,
forró a szám. Odajött Maryann.

A tenyerét tartotta, hogy igyam
és letérdelt és bús volt Maryann.

Zörgött az erdő. Mint hűvös higany,
felszállt a Hold. Fehér volt Maryann.

— Nem ittál, a kezem még teli van.

— A könnyem az, a könnyem, Maryann.

Jöjj ki a temetőbe

Az utcákon keresztül,
a fasoron keresztül,
a sáncokon, a hídon,
az alkonyon keresztül
jöjj ki a temetőbe.

Én várlak már a hanton.
halovány vőlegényed,
sírból kelt vőlegényed.

Te is mily halovány vagy,
te szépséges menyasszony,
te sírból kelt menyasszony
— melyikünk haloványabb?
Ülj mellém és ölelj meg
forrón, hogy mindketten
egyszerre kipiruljunk
— melyikünk lesz pirossabb?

Ne félj, hisz eltemettek,
hisz régen sirba tettek.
Az életet leráztuk,
a nyűgöt és a gondot
és győztünk a halálon,
mert találkára szöktünk!
Már nincs közünk a földhöz

és nincs fejünkre törvény,
csak csók van és találka,
csak csók van és koporsó,
csak csók van és sötétség
s a csókunk halhatatlan,
mert régen eltemettek.

Harangot vernek hétre,
zsibong a messze város:
ott régen elfeledtek,
mert régen eltemettek.
Ott vasdongó dörömből
a villanyfényes uccán
s ezrével hömpölyögnek
a népek lökdösődve,
nevetve, hadonászva

nincs köztük ismerősünk,
nincs aki visszavárna
és nem gyanítja senki,
hogy fent járunk a földön
és némán összebújva
ülünk a temetőben

ketten a temetőben.

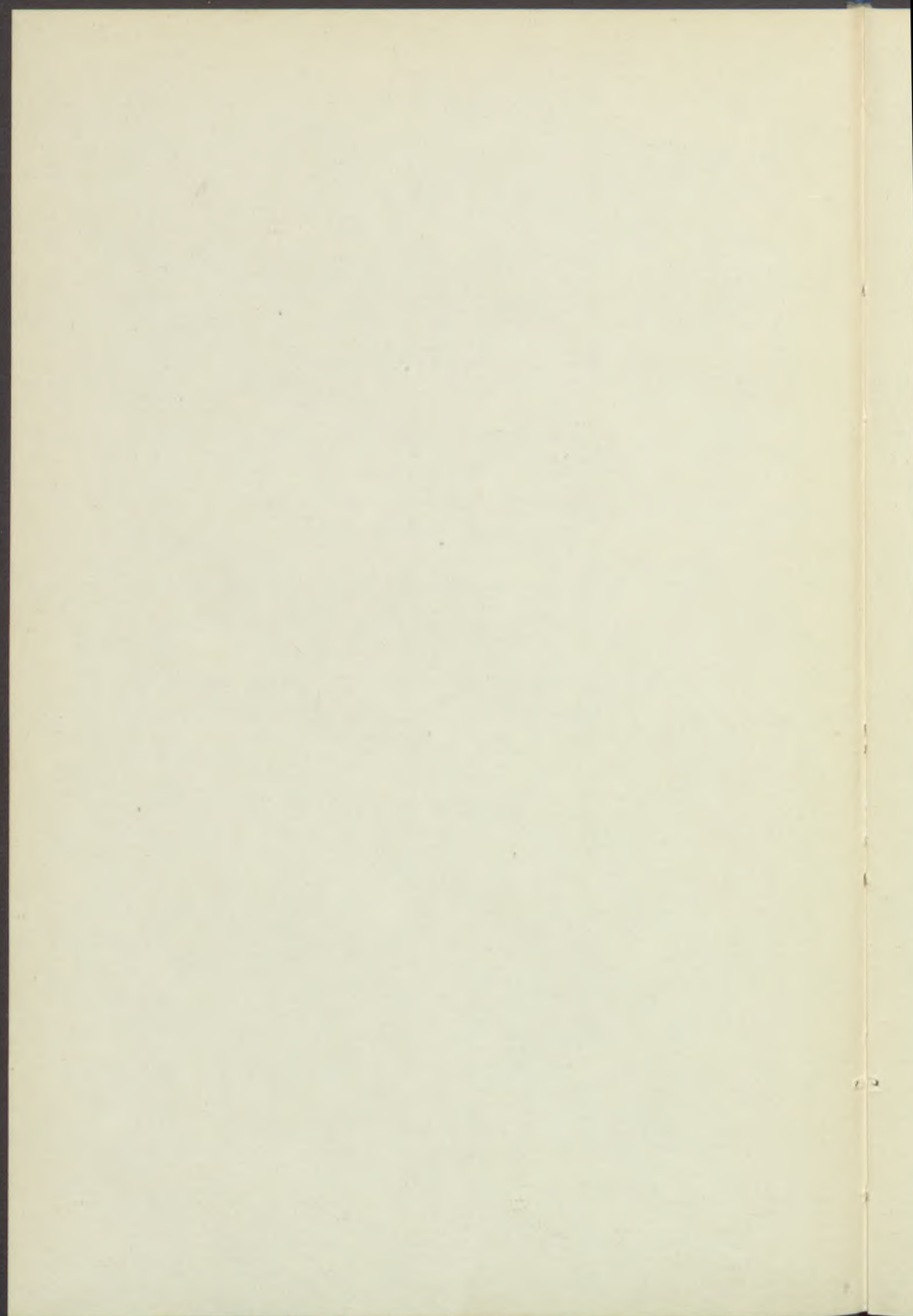
Szürkület

Nap lenni! világ fejedelme!
lobogni égetőn!
minden árnyéket elperzselve
trónolni az égtetőn!

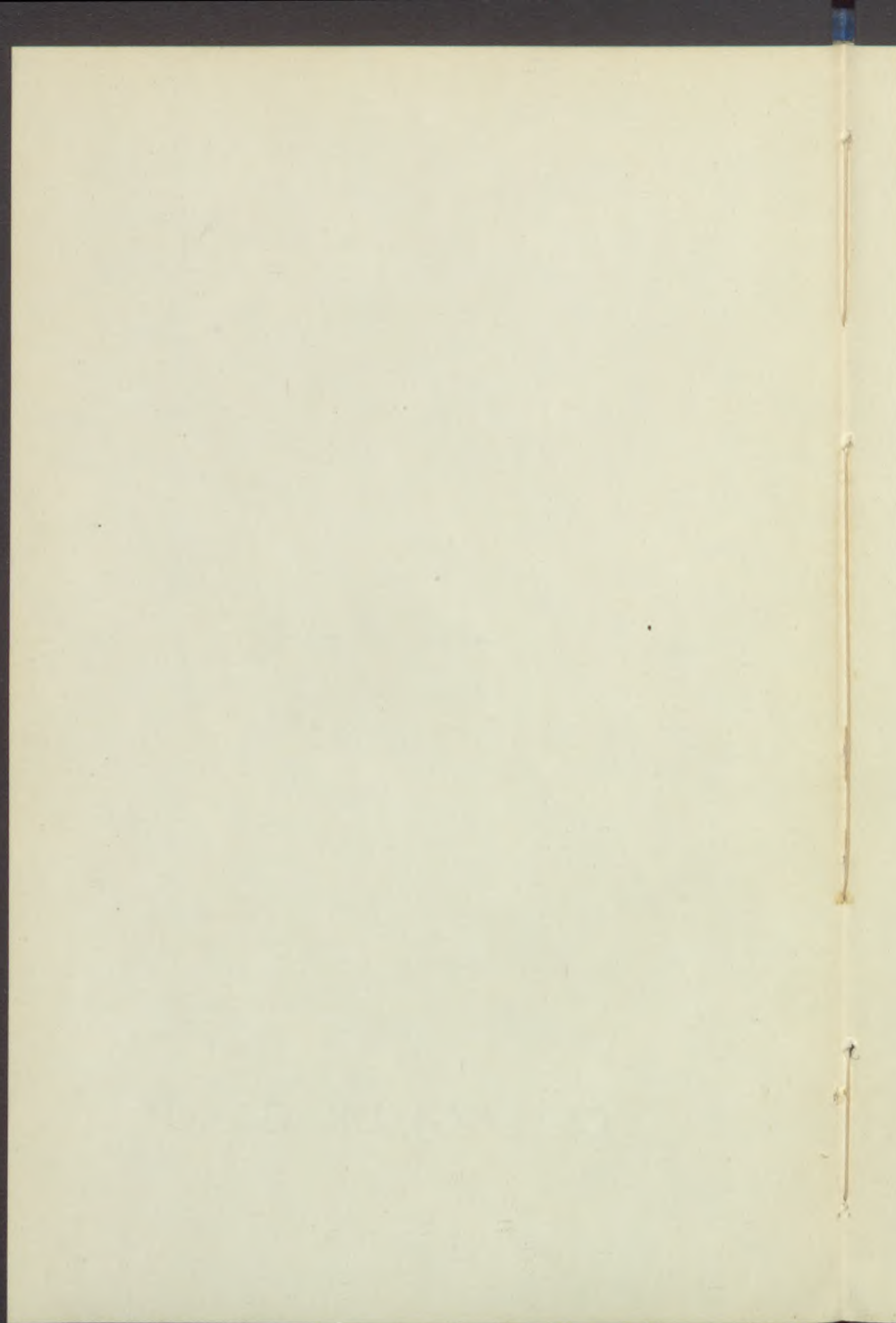
Nem lettem Nap. És Hold se lettem,
mely bevilágít egy falut.

Szobámban ülök, szürkületben,
gubbasztva; és alig, alig
látok el a tulsó falig.

Kis mécsem, el ne aludj...

CSILLOGJ, DRÁGAKŐ!

Szirénák

Láttál-e hajót,
ha reggeledő kikötőn,
égő habokon, rózsás ragyogásban
füstzászlaja leng,
gyors népe söpörget,
csöbröket csörget,
ládákat ide-oda görget
s bömbölve lármázzák fel az öblöt
telehangu szirénák?

Kazánja dohog,
kereke hadar,
rándul a lánc.
A vasszemek ázottan,
kinos-nehezen,
csikorogva, csörögve,
egyenkint feltekerőznek a gőzcsigán
s mély iszapágyból, csillámos özönből
villogva, libegve
csurronvizesen feltáncol a vasmacska.

Láttál-e hajót,
amint meginog, fordítja az orrát
s a kék tengernek lassan elúszva
távolodik, távolodik?

Megyek én is...

Kikötöm, szép kikötöm,
elhagylak.

Évekig itt vesztegeltem
álmodva, tünődve

és árnyam örökegyforma rajza
ringott a vizen,
de most megyek, indulok,
elhagylak.

Te part vagy, rózsaliget,
én hajó:

tenger futárja, viharok vendége,
partok kalandora, tétova vágyak
örökkön sustorgó kereke,
rejtelmes hajó,

ki alagútat fúr a ködökbe
s a négy égtájat férceli össze
fénylő fonállal,
mely háta mögött felvillan ezüstösen
és elenyész.

Te part vagy, én hajó:
a tenger üzen, a tenger követel,
sirályai jönnek, szelekkel sipol,
dobog a távolban.

Egy óra és kicsi pont remeg,
remeg az aranykék horizonton,
mig elkopva letűnik
és nyomom elvész tengeren, égen
és nagy vizeken, kék sivatagon
megyek, szállok, libegek
tova, tova.

Halld!
dohog a gép, a kerekek hadarnak.
Halld!
sir, nyög a lánc kinos-nehezen,
amint emelem fel a horgonyt:
a szívemet.
Halld!
szirénák jajdulva köszönnek,
tépő siralommal
hosszan, utolszor,
világot telelármázva:

Szerettelek!... Szerettelek!...

Római hölgy sóhaja

Te ifju, aki rámnéztél merően
Róma piacán, árkádok alatt:
én földre néztem és nem láttalak
és nem kaptál egy pillantást se tőlem.

Én földre néztem, de szivembe fénylett
a két szemed. Bocsásd meg közönyöm:
ez nálunk hölgy-erény. Ó köszönöm,
szép volt! tündöklő lovagi merénylet!

Rabnőmet, aki sarkon követett,
irigylem és kívájnám mint a holló
két csúf szemét: ő látott tégedet.

Most elmeséli: szép vagy, mint Apollo,
tekinteted mint kardvas, leigáz,
a hajad szőke, omló és csigás.

Rózsaszín

Most álmodom egy drága rózsafáru,
most álmodom és rózsaszínbe látlak,
hajad napfény és pillangó a lábad
és rám mosolygasz édesen, csalárdul,
ha nézlek, a szemem s a szívem belefájdul.
Én éjben, árnyban járok szakadatlan,
csillagot veszítve
s te felragyogsz, mint hajnal ha kipattan:
rózsaszínbe, rózsaszínbe.

A feneketlen, vén, fekete kút
hol összefolytak könnyeim: ha látnád!
az árva vedret, a szomorú kávát,
a szörnyeket, amik mélyére búttak
s ami hozzávezet, a zürzavaros utat.
Csilláma csalfa, csendje temetői,
íme a kút, ime!
Bús peremére rá mernél-e dőlni
rózsaszínbe, rózsaszínbe?

Csoda fog esni! jönni fog suhogva
virágszirmoknak esőszakadása
a kút, kávát rózsaszínbe ássa
s a bánatot, zenélve és zuhogva.

Küllőkön rózsalánc, a vedren rózsaboglya!
virág, virág a kúton a környéken,
rózsatenger híme
s te csodaszépen tündökölsz középén
rózsaszínbe, rózsaszínbe.

Csillogj, drágakő!

Jöttem az úton, bús vándorlegény,
kinél nincs árvaabb a föld kerekén,
már alkony égett a hegykoszorún,
a tarisznyámba nyúltam szomorún,
keresem, kutatom:

tán még akadna száraz falatom,
maradék kenyерem
és meglelem és tartja tenyerem
és akkor látom: nem kenyérdarab,
de drágakő! gyémántnál pazarabb!

Csillogj drágakő! csillogj szerelem!

A kőmives

Most hóhérod leszek.
Most befalazlak.

Sötét tömlőben se ajtó se ablak.
Káprázatos mosolyod elcsukom,
elnémitom a szád, szép hazugom.
Nézd villámló szemem:
szörnyűt jelent!
más halottat temet, én elevent.

Már húzom a falat, téglára téglá,
közévegyül a könnyem habarékja.
És nő a fal, mint hajóvíz ha száll,
térdedre kúszik a hideg halál.
Csikland-e, mondd?
be kár a térdedért!
Rakd kőmives, rakd, izenkint metéld!
Metéld és aprózd, hullasd feledésbe,
bús éjszakáim többé ne kisértse,
csipőit ásd el, karjait leszaggasd,
vállá elébe a függőnyt felaggasd.
Tovább! tovább! ne szánd meg, kőmives!
falazd! falazd! a kínokért fizess!

Gerincem görnyed és könnyem szakad,
már eltakartam ivelő nyakad,
szemed és szád, amik ámitni tudtak
összeesküdtek és együtt hazudtak.
Téglányi rés még: ezt is betömöm,
reszket a téglá véres körmömön,
ez a legsúlyosabb, mert legutolsó,
ezt felrakom és kész a kőkoporsó.

Smint aranycsillag, gyúló gyenge villany,
mint tengeren ha mentőlámpa csillan:
a résen át csudásan kiragyog
egy aranyfürt s a fénye mind nagyobb.
Elhullatom a téglát tántorogva
és mint aki rablóval kel birokra,
ugrom a résnek vadul és vakon
rácsimpaszkodva rázom, szaggatom,
röpköd a téglá, lezuhan robajjal
a fal, amit felraktam annyi bajjal,
könnyel és kinnal.

Arcod kitekint.

Győztél megint!
és gyűlöllek megint!
Ó jaj, épitem a falat megint!

Százszor rakom fel s rontom a porig,
mig minden könnyem érted elfolyik.

Emlékszel ?

Emlékszel? a nap tavaszdéli csókja
fényessé tette az ablakruhát,
a kezeink mint kis kölyökkutyák
hancúztak együtt, összekulcsolódva.

Szorongó ujjak, halk győzelmi próba,
ujjból az agyba villanyár fut át,
szemünk dárdát tör s az édes tusát
ajkaink csókkal szentelik, halódva.

Beszélni kezdtél. Ezüsthúru hárfa.
Aranycsengők. De ajkadat lezárta
egy csók. Félig te adtad, félig én.

Engedtem, szóljál. Ujjam közt az ujjad
és cseng a szó és újra csókba fullad.
Kacaj. Méz. Tört szók. Hull reánk a fény.

Hat óra

Hat óra. Maga csendbe, lassan
most ablakot nyit messze, messze,
kinéz a sáros őszi útra,
amit befátyláz már az este.

Harangot vernek. Egy-egy ingó
szalmásszekér megy át az úton,
mint óriás sün. Lányok, ifjak
halkan danáznak lenn a kúton.

Hajtják a csordát. Méla barmok
sárosan jönnek, bólogatva
és ballagnak bele a lucskos,
harangos őszi alkonyatba.

Megjönnek a mezei népek,
poros az arcuk, izzadt, rozsdás
és végre a kanyarodónál
egy szűrös ember jön: a postás.

Maga kihajlik, int feléje;
ő messziről a fejét rázza.
Lassan sötétül. Maga néz, néz
az éjbe hosszan, elmélázva.

Idill

Ugy kellett volna: kis falun
ahonnét messze a világ,
piros tetők, csengő harang,
akácok, gágogó libák.

A paplak ódon, rezedás,
galamb a dúcon, kékbegyű.
Szomszédban az iskolaház:
ott halkán sir a hegedű.

Álmos, szerelmes délután
az ablak nyilik csendesen
s a legszebb kerti rezedát,
a papkisasszonyt meglesem.

Piros almák a reggelek,
rózsás tüzek az alkonyok,
holdfényes, csillagos az éj
s a hegedű zokog, zokog.

Kerülgetem a paplakot,
ő a sövénynél áll sokat,
majd szóbaállunk, pirulunk
s egy rózsát félve elfogad.

Majálison, malom megett
egy jószagú alkonyaton
hajló derekát elkapom
és csókolom nagyon, nagyon.

Majd egy vasárnap csokrosan,
fehér keztyűvel benyitok
és illendően előadom,
ami már régtől nem titok.

Igy kellett volna: kis falun,
ahonnét messze a világ,
galambok, rózsák, rezedák
és csillagok közt lelni rád.

Ez a vers a Petőfi Társaság
Vigyázó díját nyerte.

Tengeren

Csillagos éjjel.

Pihen a tenger, áll a sajka,
ketten ülünk hallgatva rajta.

Be messze jöttünk.

A part, a lárma távol, távol.
Egy lámpa hívón idelángol.

Ugyanoly fénnel

ég odafenn egy csillaglampa,
lobogva néz az éjszakába.

Milyen jó volna

amazt otthagyni, nem keresni
és ehhez halkán felevezni.

Kerekerdő

Elveszlek, elviszlek
nagy kerekerdőre,
kis kerek kunyhónak
te leszel urnője.

Csalogány elaltat,
pintyőke felébreszt,
rózsafa behajlik
az ágyad fejéhez.

Hófehér hét galamb
beröppen tehozzád,
hajadat fodrozzák
papucsod elhozzák.

Legfürgébb galambod
túlrepül tengeren,
csillagon kapargál,
itt terem, ott terem,

gyémántot szedeget
gyöngyszemet csipeget
smaragdot, rubintot
nem hozhat eleget.

Ha kérdik: merre vagy?
nem tudom, nem láttam,
tán csillag elkapta
égről lehulltában.

Tán patak ellopta,
szellő felragadta,
tán rózsakehelybe
bujt az eszemadta!

Tán bizony elrepült
pillangós batárban,
én bizony nem tudom,
én bizony nem láttam.

Nagy kerekerdőben,
kelőben, alvóban
tavasszal virágban,
télen a nagy hóban

madarak dalolják
csillagok sugdossák:
nincsen a mienknél
boldogabb boldogság!

De jaj, ha elhagynál!
hűtlenül elfutnál!
otthoni ágyadban
egy éjt nem aludnál!

Ablakod őrzöngve
rázza a fergeteg,

bosszuló ököllel
zörgetek, zörgetek.

Kéményt is eldöntök,
ajtót is feszítek,
ágyadból cibállak
ragadlak, repítlek.

Utadon láng lobog
felhőkig verődve,
hajadnál hurcollak
nagy kerekerdőbe.

Nagy kerekerdőben
kis kerek kunyhóban
egy medve, egy farkas
várnak az ajtóban.

Száz nap és száz éjjel
őríz az istrázsa,
azalatt nagy erdőt
fergeteg tépázza.

Ég dörög, jég zuhog,
nyögnek a galambok,
terebély tölgyfákat
kettőbe roppantok.

Jaj neked! jaj nekem!
jajgat a nagy erdő!
Tűz lobog, sistergő!
Ég a kerekerdő!

Száz nap és száz éjjel
dúl a nagy ítélet,
kunyhó is elhamvad,
csak téged kiméllek.

Csend lesz a nagy erdőn,
pernye száll kavargón,
görnyedve megindulsz
alkonyi kanyargón.

Nevemet kiáltod,
de holt fa nem felel,
holt erdő nem felel,
hallgat és nem perel.

Csördülő avaron
tipegve, botolva
ősz hajjal, zavarral
nézel a távolba.

Megállsz a mezőben,
nézel a távolba,
szürkület betakar
halálos fátyolba.

Gemma

A terraszon leültünk
poharak szanaszét,
benn tánc és zene zúgott,
soha ily kába éjt.

Nyakát befedte Gemma,
a táncon felhevült
s itt hűvös szél motozta
a csipkét és a tüllt.

Vederben hült a pezsgő,
habozva felszökött
s két furcsa szem világlott
tollegyező mögött:

mint macskáé, parázsló,
mint galambé, alélt,
benn tánc és zene zúgott,
soha ily kába éjt.

Soha ily zengedelmes,
szerelmes kába éjt
s hogy kelt a Hold rezege,
megláttam a veszélyt.

„Im lássa: poharunkban
habzik a Pommery
s a gaz Hold italunkba
sugarát keveri.

„A Hold ma mérget kotyvaszt,
e forró éjjelen,
egy korty belőle téboly
halál és szerelem!”

Poharát kapta Gemma
és szította, mint a vért.
Soha ily zengedelmes,
szerelmes, kába éjt.

A száműzött

Kőszálak és felhők virága
én világból kiüldözött,
mért kellett idefenn születnem
ég és föld között?

A jégtükör hizelgi: szép vagy!
fehér vagy és csudálatos!
mihaszna, ha a hóvilágba
ember nem tapos?

Tavaszi szerelmét, Nap kegyelmét
nem ismeri e tartomány,
pedig eladnám egy sugárért
trónom, koronám.

Virág öröme: napfény, lányok,
virág öröme: szerelem,
legelő koldus kankalinját
be irigyelem!

A multkor értem jött egy bátor
túristalány és lezuhant.
Most keselyűk körülkeringik
a boldogtalant.

A bárka

Most itt ülök. A tenger csíkja
mint egy elejtett hajszalag.
Vakít a part villámló selyme
és omlanak bódult fejemre
mint lágy zuhany, a sugarak,
A tenger reng. Semmit sem érzek,
csak annyit, hogy itt lenni jó,
hogy élni jó és millió
tüzes, csodás életigézet
táncol körül és nem lehet
meghalni. Nem lehet.

Levelet hoztak. Levelet.

Hullámok hozták hátukon,
vagy sirály hozta? nem tudom.
Még fel se téptem. Legyen áldott
a drága kéz, mely tollat mártott,
hogy gyöngybetűkkel orvosságot
irjon szívemnek, lázbeteg
szívemnek édes csöppeket.
Be jó így ülni, hátradülni,
mig levele szikrázva perzsel

és fel nem nyitni, hogy ezerszer
újraérkezzék s megörülni
mindannyiszor. Be jó így ülni,
ezüstpikkelyes messze vízre
bámulva, hol sirály lecsap,
míg számban édességek ize,
szememben álom s gyújt a Nap.

A tenger reng, a tenger kék,
a tenger dúdol és ragyog
s a révedő tekintetet
tovaragadják vig habok.
Egy elveti, a másik kapja
így görgetik mind távolabbra,
a látkörig, hol szürke pánt
karolja át az óceánt
s azon is túl.

Ni! amoda
emelkedik fehér csoda!
Egy bárka jön. Előbb a vászna,
majd dereka is föllebeg
s jön imbolyogva közelebb
lassan, nehezen, mintha mászna,
mintha álmodnám.

Lecsukom
a két szemem és száll a bárka,
horgas orrát emelve, mártva

fehéren a kék habokon.
Valaki áll a peremén,
sugaras szőke tünemény.
Megismerem! fátylával int.

A bárka jön, a bárka ring.

Három éve

Nem láttalak három éve,
hanem egyszer majd belépek,
csöndes estén csak belépek,
kézenfoglak, Maryann.

Kézenfoglak csöndes estén,
kimegyünk a régi kertbe,
régi padhoz, régi, régi
csillagokhoz, Maryann.

Leülünk és üldögélünk,
ahogy régen, csöndes estén
s elhisszük, hogy mindazóta
fel se keltünk, Maryann.

Elfelejtünk három évet,
zavaros, bús három évet,
ugy-e álom volt? a csillag
mind a régi, Maryann.

És a kezünk összesímul
és a fejünk összehajlik,
ahogy régen, csöndes estén,
három éve, Maryann.

Ballada a kádár fiáról

Jaj, nem megyek haza,
úgy félek, úgy fázom,
jaj, nézzetek oda:
bagoly ül a házon.

Erdőn mendegéltem,
szedtem a virágot,
rigó fütyörészett,
vadmadár kiáltott.

Legszebb ibolyákat
válogattam össze,
jött a kádár fia,
hogy csokorba kösse.

Nem híttalak téged
utam keresztezni,
durva a te kezéd
ibolyát kötözni.

Jaj, eltöröd szárba!
jajjaj, összetéped!

verjen meg az Isten
kádár fia téged!

Anyámnak mit mondjak?
apámnak mit mondjak?
engem ne híjjatok
többé lányotoknak!

Mint mondjak ölbeli
cirmos kis cicámnak?
ágyam fölött néző
szelid Máriának?

Jaj, nem megyek haza,
úgy félek, úgy fázom,
jaj, nézzetek oda:
sárkány ül a házon!

Sötét vadon erdő
lesz a búvóhelyem,
megkérem az Istent,
hogy csodát műveljen.

Erdő minden ága,
vesszője leszálljon,
suhogóvá váljon,
mind engem találjon,

bőrömet szakítsa,
húsomat hasítsa,
nyomorult testemet
ízekre aprítsa!

Lelkem kiszakadjon
szélvihar módjára,
úgy sikoltson átkot
a kádár fiára!

Csillagos, holdas Velence

Valahol zeng az óra mélyen,
valahol csobban egy lapát,
valahol ének sir s az éjen
elhaló halkan reszket át,
Velence alszik forró csendben
s ez óriás virágkehely
álmában, mint a többi rózsa,
most minden bűbájt kilehel.

Velence alszik. Nem, nem! Ébred!
A szűk uccákon, tereken
már nem nyüzsög barbár zshivajjal
a sok, sok bámész idegen,
halálos csendü lagunákban,
mely félve megbújt odalent,
Velence megriasztott lelkét
kicsalja most az éj, a csend.

A quattrocento vad bűbáját
gyujtja ki minden éjszaka,
ódon falakra zordan ül ki
Velence véres bánata.

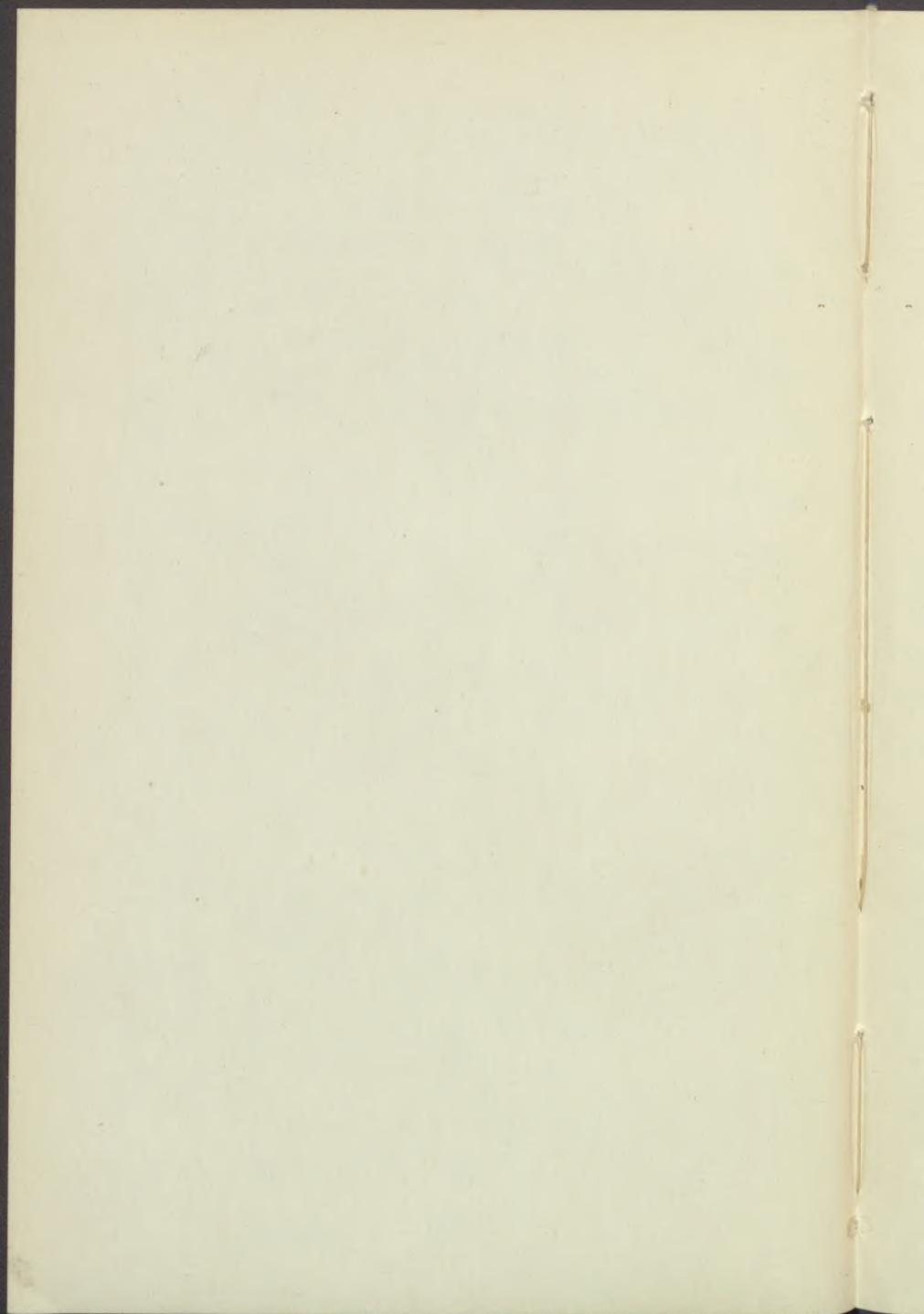
Sóhajosak a keskeny uccák,
e félős, fojtó folyosók,
vérpára száll a forró éjben
és régi bánat, régi csók.

Baljóslatu minden sikátor,
de aki bátor, nekivág!
a csillagok versenyt ragyognak
és lobbot vet a holdvilág!
találkozóra hí az óra,
szívem bolondul kalapál,
éjarcu dózse szőke lánya,
te vagy a legszebb rózsaszál!

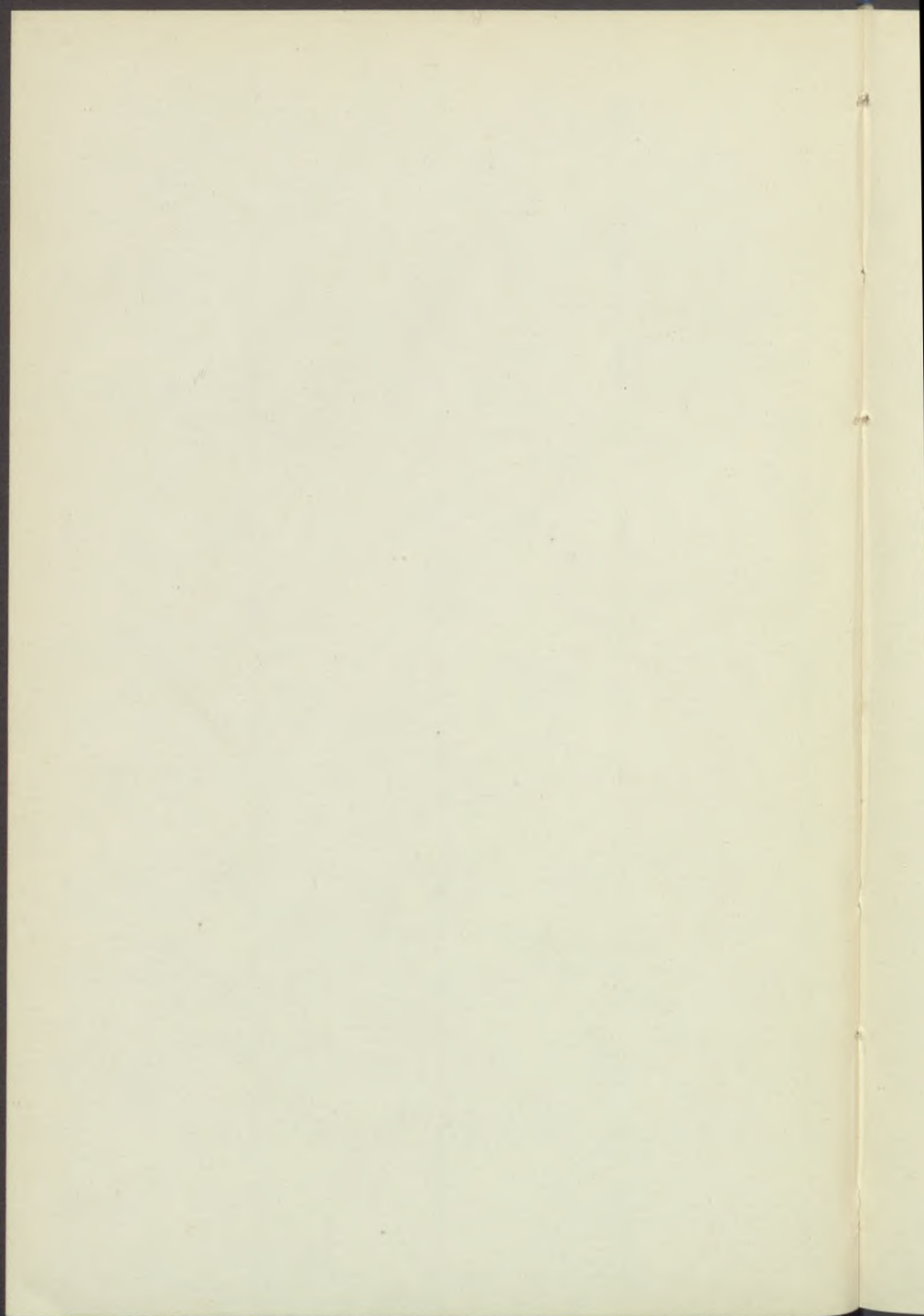
Tudom, ma brávók leskelődnek,
atyád rettentőn rámüzent
s az aranypálcás büszke dózse
nem üzen kétszer, annyi szent.
Ó, jól tudom: ez éjszakán még
kések lyukasztják a ruhám
és zsákbakötve, holtan úszom
a holdvilágos lagunán.

De mára, mára dalt ígértem,
el kell dalolnom azt a dalt,
ó halld, ó halld és sirj, ha majdan
utolsó hangja éjbe halt.
Szép lesz a dal, mert szép az éjjel,
a szerelem s a csillagok,
mert szép vagy és reszketve vársz rám
és még az éjjel meghalok.

Ez itt a ház, ez itt az ablak,
de a gitárom nem lelem,
hol a gitárom, hova tettem?
s mily furcsa láz e szerelem?
Ki vagy te, Donna? hol találalak?
ki vagyok én és hol vagyok?
ó, bolond éj, bolond Velence
s ti bolond, bolond csillagok!

A VASFELHŐ

Dalolj, dalolj

Vérárnya reszket millió ökölnék,
dalolj, dalolj,
vijjogva repked száz halálbagoly,
véres csákánnyal a kapunkra törnek,
dalolj, dalolj.

Arany a fürtöd és gyémánt a hangod,
dalolj, dalolj,
a zongorára lelkeddel hajolj,
ne halljak ágyút, jajszót, vészharangot,
dalolj, dalolj.

A vérengzés, a förtelem: hazugság!
dalolj, dalolj,
csak egy igaz: a dal, ha csengve foly!
Veled dalolnak az erdők, a puszták,
dalolj, dalolj.

Egy puskatus ha ajtónkat belökné:
dalolj, dalolj,
még haldokolva is hozzám hajolj
s halálig és halálon túl örökké
dalolj, dalolj.

A mester

Két éve múlt, úgy rémlik: ezer éve,
hogy állottunk az uccaszegleten,
lobogók lengtek és fújták a marsot,
halálba mentek rózsáspiros arcok,
az uccaláz még friss volt, eleven.
Zúgott a város s mi kalaplevéve
ott állottunk az uccaszegleten.

És mennek, mennek, hömpölyög az árjuk
és menydörög a nagy ribillió.
Csak visszaverné egy irgalmas angyal
folyamuk sodrát s dallal és haranggal
visszarobogna mind a millió!
És mennek, mennek és hiába várjuk,
hogy elhalkuljon a ribillió.

Fojtó napok. Becsukják menedékünk,
a kávéházat is, egy óra tájt.
Ne érje gúnyszó! mint háló a póknak,
jó fészke az a benne álmodóknak!
Sarkunkra csukták. De már az se fájt.
Nagy éjszakában dideregve égtünk:
ó merre menjünk most, egy óra tájt?

Nem magam, téged féltelek, poétám,
nekem még lobban boldog új idő,
de néked minden pillanat egy ősz szál
és úgy maradsz, mint koszorútlan kőszál,
mint jégveréskor jerikói tő.
Engem még kráterekre visz a sétám,
nekem még lobban boldog új idő.

Poétám, ki bolondja vagy a szépnek,
ki éltetné a forró életet,
poétám, berkek és nimfák barátja,
még fennen égne lázaid zsarátja,
de lassan már hamuba temeted,
mert elfagyasztják a jégmarku évek
a forró dalt, a forró életet.

Hát tedd a kezéd pergő üteremre
e bús órán, az uccaszegleten,
a tüzedet — mint játéknál a labdát —
mind ami lázaszt: a véremnek add át
s megmentem egykor, ha megmenthetem,
hogy szíved álma, láza és szerelme
ne hulljon el az uccaszegleten.

Fehér karácsony

Uram, mért adtad e havat?
sötét tetőkre szép havat?
Játszol velünk, vagy üldözöl?
hisz vér szakad és gyász szakad!

Mért adtad e fehér havat?
fehér karácsonyt és havat?
hiszen Te vagy, ki dülva dúlsz
s a mi vérünk a Te tavad.

Mi csak vöröset láthatunk,
vért, és iszonyt és parazsat.
Szemünknek, míg le nem csukod
fehéret látni nem szabad.

Nézd a hóhérkodó Halált!
homlokra bukva és hanyatt
— ó nézd, Uram! — juhaid ők,
kik vérrel öntik a havat.

Angyali dunyhák pelyheit,
gyémánt havat, cukor havat
vedd vissza e fehér csodát,
mert fáj a szívünk s megszakad!

Ne öljétek meg

Ti áldottak, ti halhatatlanok,
mindent merők és rongyolódva szépek,
kik ártó tűzzel és véres szuronnal
irtjátok az ellenség sűrűjét:
ne öljétek meg, ki irgalmat esd!

Ott nem vadásztok kártevő vadakra,
testvér a farkas, jóbarát a kígyó,
emberre lesnek lappangó csövek
irdatlan erdőn és földből figyelve
s az árkokban fiuvér hömpölyög.
Ott béna a szív, a velő hideg,
ott elpárolgott minden, ami pára,
elhullt az emlék, csak egy él: a düh,
a harci düh, ha szörnyű csend után,
mely ölmosan feküdt a melletekre,
búg a halálkürt és száguldotok
sövényt ollózva, bombafüstön át
mint ördögekölkök — és liheg a harc,
szakad a vér, marcangol a szurony
s a győzelem vörös rózsája reszket
felhőkig érve, a csatamezőn!
hurrá! diadal! tietek a nap!

Agyatok lüktet, szemetek homályos
és akkor a gyűlöltekek közül egy
felnyújtja karját. Űsd! vágd!

ne! ne! ne!

ne öljétek meg, ki irgalmat esd!

A szót, amellyel rémüldözve kér,
nem értitek, mert nem tud magyarul.
Tán anyjáról dadog s a tietekről,
egy kisfiúnak kéri a kegyelmet,
egy asszonynak, ki árva és szerelmes.
Nézzétek arcán a bánat betűit
és könnye cseppjét, a testvéri jelt!

Vigyázzatok! sirót ne öljetek,
mert holta után eljön házatokba
és sirni fog!

Hajtsátok, mint a barmot
és éljen. Egy halottal kevesebb.
Sok a halott és sok a vér, a seb,
ó, sok az árva! Nőttön nő a tenger,
hol vér és könny torlódik együvé
és százszor boldog, ki e mérhetetlen
mély óceánból korsónyit kimerhet.

Ne öljétek meg, ki irgalmat esd!

Elmegyek, elmegyek

Elmegyek, elmegyek,
háborúba elmegyek,
messze tűzfény idereszket,
bömbölnek a nagy hegyek,
ágyúlakta nagy hegyek,
vérrelázó nagy hegyek,
nagy hegyek.

Mellemen a kis keresztet
megcsókolom s elmegyek,
megcsókolom s elmegyek.

Meghalok, meghalok,
nagy hegyek közt meghalok,
vad golyók ha átszegeztek
fölemelnek angyalok,
lengé, fényes angyalok,
trombitáló angyalok,
angyalok.

Mellemen a kis keresztet
csókold meg, ha meghalok,
csókold meg, ha meghalok.

A vasfelhő

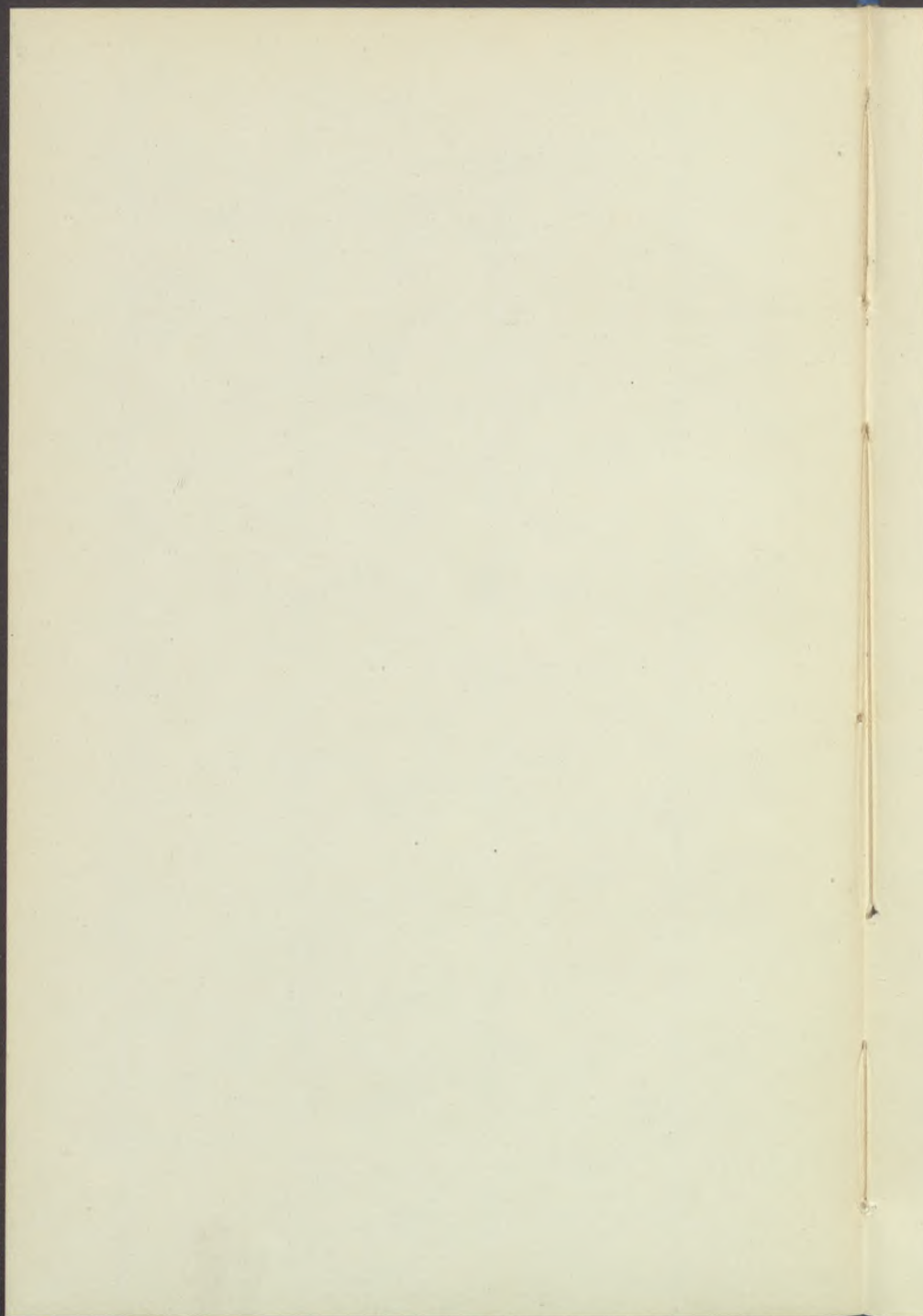
A vasfelhő megállott,
vasmelle meghasadt
és önti és hajítja
mint óriás parittyá,
a vasat, a vasat,
a tüzet, az ónt, a vasat.

Jajjaj, kemény a vasszem
és gyöngé, lágy a test,
hullák halomra hullnak
és tornyok elgurulnak
s tornyokkal a kereszt,
tornyokkal elhull a kereszt.

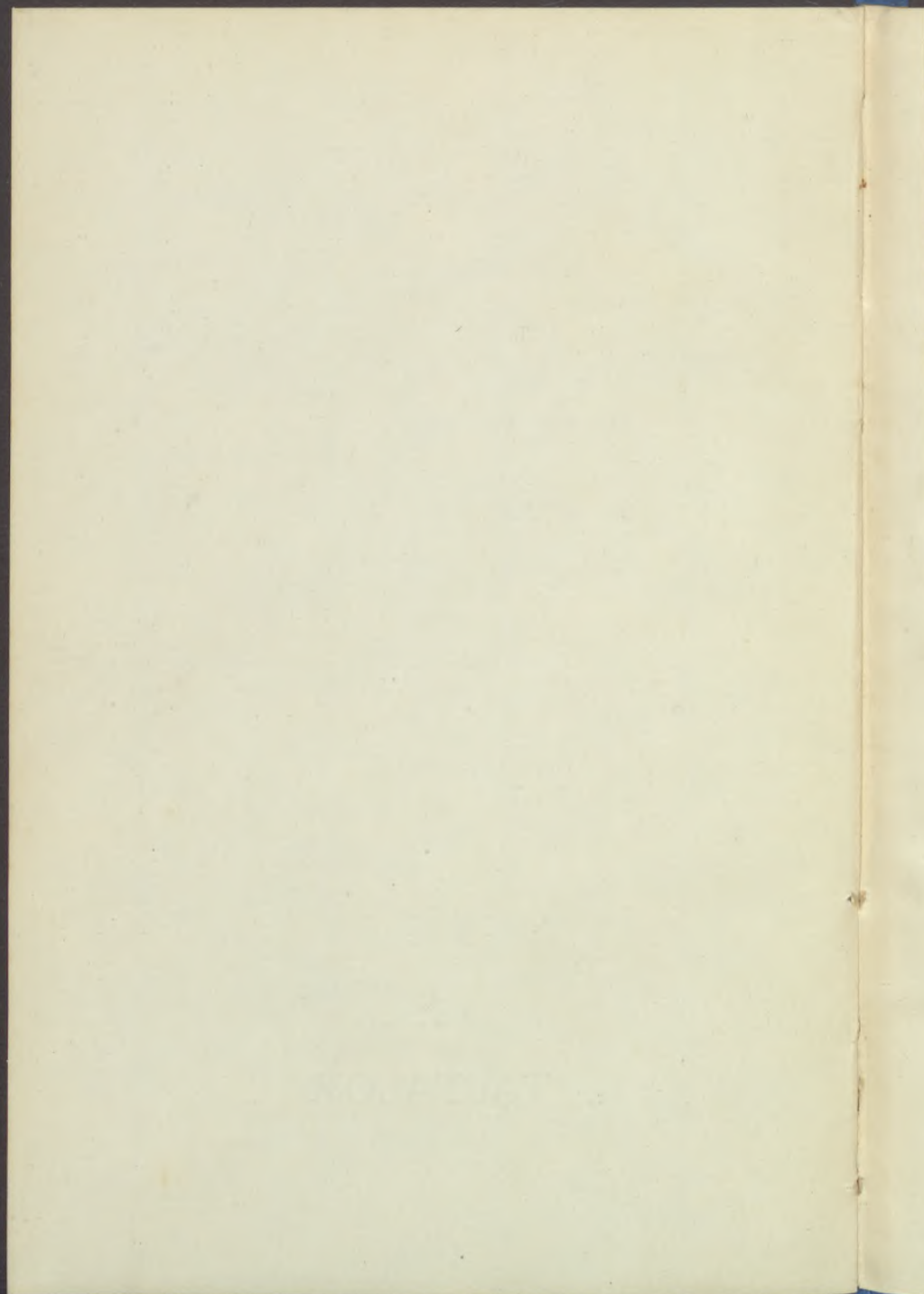
A vasfelhő megállott,
ki látott ily csodát?
az égen ül, mint átok,
szaggatja a világot
és nem moccan tovább,
a vasfelhő nem megy tovább.

Az Istent kérted untig,
de ő nem bír vele,

hát Belzebúbot kérjed,
bár lelked eligérjed,
hogy égről verje le!
a vasselhőt verje le!

TARTALOM

Bumm! bumm! — — — — 7

A borzasztó fehérség

A percek — — — —	11
A borzasztó fehérség — — — —	14
Anyád negyvenéves asszony — — — —	15
Rossz éjszaka — — — —	17
Haláltánc — — — —	18
A véres völgy — — — —	23
Énekszó — — — —	25
Maryann, fádom — — — —	27
Hüllők a homokon — — — —	30
A rém — — — —	31
A zseb — — — —	33
Maryann — — — —	34
Jőjj ki a temetőbe — — — —	35
Szürkület — — — —	37

Csillogj, drágakő!

Sziráénák — — — —	41
Római hölgy sóhaja — — — —	44
Rózsaszín — — — —	45
Csillogj, drágakő! — — — —	47
A kőmíves — — — —	48
Emlékszel? — — — —	50
Hat óra — — — —	51
Idill — — — —	52
Tengeren — — — —	54
Kerekerdő — — — —	55
Gemma — — — —	59
A száműzött — — — —	61
A bárka — — — —	62
Három éve — — — —	65
Ballada a kádár fiáról — — — —	66
Csillagos, holdas Velence — — — —	69

A vasfelhő

Dalolj, dalolj — — — —	75
A mester — — — —	76
Ne öljétek meg — — — —	79
Elmegyek, elmegyek — — — —	81
A vasfelhő — — — —	82

BÉRES ÉS HELD KÖNYVNYOMDÁJA, NAGYVÁRAD. 1917-IV.

